

КІР

Кір - це гостре інфекційне вірусне захворювання, яке характеризується високою температурою, до 40,5 ° С, а також запаленням слизових оболонок порожнини рота і верхніх дихальних шляхів, кон'юнктивітом і характерним плямисто - папульозним висипом шкірних покривів, загальною інтоксикацією.

Кір іноді називали короною краснухою, але цей термін вносить плутанину, оскільки його помилково використовували і для позначення краснухи. Кір найбільш важко протікає у виснажених і ослаблених дітей. В країнах, що розвиваються, кір досі залишається частою причиною дитячої смертності. Крім людини кором можуть хворіти і примати (маври) - єдині з тварин, серед яких ця інфекція виникає в природних умовах.

Кір викликається РНК-вірусом із сімейства параміксовірусів (Paramyxoviridae), до яких також відносять віруси інфекційного паротиту (свинки), чумки собак і чуми рогатої худоби. З двома останніми вірус кору має багато спільних ознак (подібність структури вібриона і особливостей будови і реплікації геному); існує гіпотеза, що вірус кору породився від вірусу чумки собак.

Серед відомих інфекційних хвороб кір є однією з найбільш заразних. Передача вірусу відбувається разом з мікрокаплями слизу з носа, гортані і ротової порожнини хворого, розсіюються при кашлі, чханні і розмові. Повітряно - крапельний спосіб передачі кору є основним, проте зараження може відбуватися і при вдиханні інфікованої пилу. Кір надзвичайно заразний: сприйнятливість до нього наближається до 100%. Після перенесеного захворювання у перехворілої людини зберігається довічний імунітет; випадки повторної хвороби надзвичайно рідкісні. Більшість повторних випадків пояснюється тим, що одне з захворювань було викликане вірусом краснухи. Діти, які народилися від мам котрі перенесли кір залишаються імунними (несприйнятливими до хвороби) до 4 або навіть 6 місяців, так як протягом цього періоду в їх крові зберігаються захисні материнські антитіла. Сезонний пік захворюваності припадає на кінець зими. Поки залишається не ясним, чому в деяких містах захворюваність на кір зростає кожну другу або третю зиму.

Спалахи кору найчастіше відбуваються в дитячих колективах (дитячих садах, молодших класах школах).

Діагностика і симптоми кору

Діагностика кору зазвичай проводиться на основі характерних симптомів (по клінічній картині). До появи висипки кір супроводжується субфебрильною температурою, кашлем, кон'юнктивітом, світлобоязню, нежиттю, впухлістю. Ці симптоми нагадують прояви ГРЗ. На 2-3 день захворювання всередині рота, на слизовій оболонці щік, з'являються білі цятки діаметром до 1 мм, які називаються плями Бельського - Філатова - Коплика.

На 3-4 день виникає ясна висипка на шкірі. Одночасно з появою висипу температура різко підвищується. Висип виглядає як рожеві цятки, які зливаються один з одним. Спочатку вони виникають на голові, а потім проступають вниз по тілу протягом 2-3 днів, покриваючи всю поверхню шкіри.

Важливим фактором, який вказує на захворювання, є попередній контакт пацієнта з хворим на кір. Кір дуже заразний і передається від людини до людини практично зі стовідсотковою ймовірністю.

Діагностика кору включає в себе загальний аналіз крові. Крім того, використовується лабораторне дослідження мазків секрету дихальних шляхів. Також при діагностиці кору застосовується ІФА.

Інкубаційний період, тобто час від зараження (контакту з хворим) до появи перших симптомів, триває 7-14 днів, звичайно близько 10 діб.

Основні симптоми кору:

- Перший симптом - підвищення температури;
- Приблизно через 12 годин відзначаються виражені почервоніння і подразнення слизової оболонки очей;
- Розвивається світлобоязнь;
- До кінця першої доби з'являються ознаки катарального запалення слизових верхніх дихальних шляхів (нежить, кашель).
- Приблизно через 2-4 дні після перших симптомів хвороби на слизовій оболонці щік (навпроти корінних зубів) виникають дрібні, з макове зерно, білуваті висипання (плями Коплика).
- Через 1-2 дня (3-5-й день хвороби) раптово з'являється висип. Спочатку він проявляється за вухами і на лобі, потім швидко поширюється нижче на обличчя, шийку, тіло і кінцівки. Дрібні

рожеві плями висипки швидко збільшуються в розмірах, набувають неправильної форми, іноді зливаються.

--- У період максимального висипання, через 2-3 дні після появи висипки, температура може підніматися до 40,5 °. Висипання зберігається 4-7 днів, а потім поступово зникає в тому ж порядку, як і з'являється. На місці висипу залишаються ділянки коричневої пігментації, яка тримається 7-10 днів.

Хворий на кір найбільш заразний від 11-го до 16-го дня після інфікування, тобто з першого дня підвищення температури до 4-5-го дня шкірних висипань.

Які ускладнення дає кір

Смертність при неускладнених формах кору невисока, однак ускладнення бувають часто і можуть протікати у важкій формі. За частотою вони розташовуються в наступному порядку:

- Запалення середнього вуха (отит);
- Мастоїдит (запалення соскоподібного відростка скроневої кістки);
- Бронхопневмонія;
- Запалення шийних лімфовузлів;
- Ларингіт;
- Енцефаліт.

Лікування кору

Специфічне лікування відсутнє, тому проводиться симптоматична терапія. Хворого необхідно ізолювати від оточуючих (особливо від дітей); рекомендуються постільний режим і рідка їжа. Затемнювати кімнату необов'язково. Для попередження вторинних бактеріальних інфекцій призначають антибіотики.

Не існує ліків, які б знищили вірус, що викликають кір. Одужання зазвичай настає через 2 тижні. Якщо температура підвищується більше 38 градусів, то призначають жарознижуючі препарати, такі як парацетамол.

Для лікування нежиті, кашлю, болю в горлі використовують ліки, які зазвичай застосовуються у разі застудних захворювань - судинозвужувальні краплі для носа, протикашльові сиропи і т.п. Антибіотики призначають тільки в разі виникнення бактеріальних ускладнень (наприклад, пневмонії).

Лікування кору проводиться в домашніх умовах. Хворим рекомендований постільний режим, а також вживання великої кількості рідини для зняття симптомів інтоксикації (журавлинний морс, фруктові соки). Пацієнт повинен бути по можливості ізолюваний, щоб не поширювати інфекцію. Його кімнату бажано частіше провітрювати і проводити щоденне вологе прибирання.

Хвора дитина заразна за 1-2 дні до появи перших симптомів, а перестає бути "небезпечною" для оточуючих через 5 днів після появи висипу. При корі в організмі дітей знижується кількість вітамінів А і С, тому під час захворювання необхідно приймати ці вітаміни. Крім того, в очі закапують 20% - й розчин сульфацила - натрію.

Якщо симптоми захворювання не зникають на 10-14-й день захворювання, виникає або посилюється кашель, головний біль, блювота, задишка, це свідчить про виникнення ускладнень. У такому випадку необхідна негайна госпіталізація в стаціонар.

В якості екстреної профілактики кору протягом перших 3-х діб після контакту з хворим використовують вакцинацію, якщо вона не була проведена в плановому режимі. Також може бути введений імуноглобулін (цей метод особливо рекомендований дітям до року, вагітним жінкам і людям з ослабленою імунною системою).

Профілактика кору (Вакцинація)

Дослідження з розробки вакцини проти кору почалися в 1954, коли вірус кору (штам Edmonston) вперше вдалося виростити в тканинній культурі. З цього ж штаму Дж. Ендерс приготував першу живу вакцину. Проведені в 1961 випробування підтвердили її ефективність. У 1963 Міністерство охорони здоров'я США дозволив проводити два типи корових вакцин: живу (з ослабленого вірусу) і інактивовану. Використання інактивованої, яка дає нетривалий імунітет, вакцини не виправдало себе; з 1968 вакцинація нею в США не проводилася.

Хороші результати дає пасивна імунізація (введення специфічного гамма-глобуліну): антитіла повністю пригнічують інфекцію або полегшують перебіг хвороби. Тому імунно сировотковий глобулін повинен бути введений якомога швидше після контакту з хворим (тобто відразу після можливого зараження).